

บทที่ 1

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ผู้ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่นำไปขอลดทะเบียนสิทธิบัตรย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยห้ามมิให้บุคคลอื่นลอกเลียนแบบการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้น วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติสิทธิบัตรก็เพื่อส่งเสริมให้มีการค้นคว้าวิจัย ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีขึ้นใหม่ และออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์และก้าวหน้าทางเทคนิคในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมภายในประเทศด้วยการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ทรงสิทธิบัตรในการผลิตหรือจำหน่ายการประดิษฐ์หรือการออกแบบที่ได้รับสิทธิบัตรแต่เพียงผู้เดียว และมีสิทธิอนุญาตให้บุคคลอื่นผลิตหรือจำหน่ายสิ่งนั้นโดยเรียกค่าตอบแทน นอกจากนี้พระราชบัญญัติสิทธิบัตรยังส่งเสริมให้มีการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรที่ได้จดทะเบียนไว้และควบคุมการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรดังกล่าวสำหรับกรณีที่มีการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร ทั้งนี้เพื่อให้มีการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรให้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง โดยกำหนดให้ผู้ทรงสิทธิบัตรทำการผลิตหรือจำหน่าย หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร กล่าวคือถ้าหากผู้ทรงสิทธิบัตรไม่มีการผลิตผลิตภัณฑ์ หรือไม่มีการใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรโดยไม่มีเหตุผลสมควร หรือไม่มีการขายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามสิทธิบัตร หรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร หรือมีการขายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในราคาสูงเกินสมควรแล้ว บุคคลอื่นสามารถขออนุญาตใช้สิทธิตามสิทธิบัตรนั้นได้ ซึ่งการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรผู้ขออนุญาตใช้สิทธิตามสิทธิบัตรจะต้องตกลงกับผู้ทรงสิทธิบัตรในเรื่อง เงื่อนไข ข้อจำกัดสิทธิ และค่าตอบแทน และจะต้องจดทะเบียนสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิที่กรมทะเบียนการค้า โดยกรมทะเบียนการค้าจะตรวจสอบเกี่ยวกับเงื่อนไข ข้อจำกัดสิทธิและค่าตอบแทนก่อนรับจดทะเบียนสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ ซึ่งเงื่อนไข ข้อจำกัดสิทธิและค่าตอบแทนดังกล่าวจะต้องไม่มีลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรมหรือพาณิชย์กรรมของประเทศ

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2522 ได้มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นจดทะเบียนสิทธิบัตร การประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่เป็นการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญและน่าสนใจ

และเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเป็นอันมาก เพื่อให้การใช้สิทธิตามสิทธิบัตรดังกล่าว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อ เศรษฐกิจและสังคมโดยรวมอย่างแท้จริง สิ่งจำเป็นต้องศึกษาและกำหนดแนวทางในการคิดต้นทุนของสิทธิบัตร เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ทรงสิทธิบัตรในกรณีที่ทำการผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรด้วยตนเอง เพื่อสามารถคิดต้นทุนของสิทธิบัตรเข้าเป็นราคาของสินค้าอย่างเหมาะสม และเป็นแนวทางในการกำหนดค่าตอบแทนหรือมูลค่าของสิทธิบัตรในกรณีที่มีการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรให้ เป็นไปอย่างเหมาะสมและยุติธรรม ตลอดจนวิธีการบัญชีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ทรงสิทธิบัตรหรือผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิสามารถเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิบัตรในงบการเงินได้อย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการคิดต้นทุนของสิทธิบัตรที่เหมาะสม วิธีการในการกำหนดมูลค่าของสิทธิบัตรหรือค่าตอบแทนในการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรอย่างยุติธรรมและสอดคล้องกับผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และวิธีการในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการคิดมูลค่าของสิทธิบัตรทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐบาล ตลอดจนศึกษาถึงวิธีการบัญชีเกี่ยวกับสิทธิบัตร เช่น การบันทึกบัญชี การตัดบัญชี และวิธีการบัญชีในการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่องการค้าราคามูลค่าสิทธิบัตรจะมุ่งศึกษาถึงหลักเกณฑ์ทั่ว ๆ ไปในการคิดต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงของสิทธิบัตรและวิธีการคิดค่าตอบแทนในการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร โดยศึกษาจากภาคทฤษฎีและจากการส่งแบบสอบถามถึงผู้ที่ได้จดทะเบียนสิทธิบัตรไว้กับกระทรวงพาณิชย์ ทั้งที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศรวม 42 ราย ซึ่งแบ่งเป็นผู้ทรงสิทธิบัตรที่อยู่ในประเทศจำนวน 17 ราย และผู้ทรงสิทธิบัตรที่อยู่ต่างประเทศจำนวน 25 ราย และจากการตรวจสอบงบการเงินของนิติบุคคลที่เป็นสาขาของนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศที่มีสิทธิบัตรหรือมีการขออนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรจากนิติบุคคลในต่างประเทศศึกษาถึงวิธีการคิดค่าตอบแทนในการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 นอกจากนี้จะศึกษาหลักการบัญชีเกี่ยวกับสิทธิบัตรและการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร โดยศึกษาจากมาตรฐานการบัญชีระหว่างชาติ มาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐ

อเมริกาและมาตรฐานการบัญชีของประเทศอังกฤษ สาเหตุที่เลือกศึกษาการบัญชีของประเทศ และหน่วยงานดังกล่าว เนื่องจากประเทศไทยนั้นหลักการบัญชีส่วนใหญ่ได้รับแนวความคิดทางการ บัญชีมาจากประเทศและหน่วยงานดังกล่าว

วิธีการศึกษาและค้นคว้า

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารวิชาการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย หน่วยงานราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. ขอข้อมูลจากหน่วยงานราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สืบถามเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน และสืบถามผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้
3. รวบรวมรายชื่อผู้ทรงสิทธิบัตรที่จดทะเบียนไว้ที่กรมทะเบียนการค้า และสืบถามวิธีการคิดต้นทุนและวิธีการกำหนดค่าตอบแทนในการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร
4. ศึกษาวิธีการกำหนดค่าตอบแทนในการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินเกี่ยวกับสิทธิบัตร และการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรจากงบการเงินของนิติบุคคลที่เป็นสาขาของนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศที่มีการขอ อนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร
5. นำข้อมูลที่ได้มาสรุปวิธีการคิดต้นทุนของสิทธิบัตรและวิธีการคิดค่าตอบแทนใน การอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

การที่มีแนวทางในการคิดต้นทุนของสิทธิบัตรและการกำหนดมูลค่าสิทธิบัตรหรือค่าตอบแทนในการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรอย่างเหมาะสมย่อมเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลาย ฝ่าย กล่าวคือ

1. ใช้เป็นแนวทางในการคิดต้นทุนของสิทธิบัตรของผู้ทรงสิทธิบัตร และเป็นแนวทางในการกำหนดค่าตอบแทนระหว่างผู้ทรงสิทธิบัตรและผู้ขออนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรอย่าง ยุติธรรม ตลอดจนเป็นแนวทางในการเลือกใช้นโยบายการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน
2. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิบัตรและการควบคุมการกำหนดค่าตอบแทนในการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร